

JÄNKÄVIESTI 4/2021

Arktinen keskus tukee maataloutta tutkimuksillaan

MTK:n entinen ympäristöjohtaja **Johanna Ikävalko** johtaa nyt Arktista keskuksia Lapissa. Arktisen keskuksen tutkimustyö etsii ruuantuotannolle keinoja ilmastomuutokseen sopeutumiseen sekä vastauksia poronhoidon ja maankäytön välisiin kysymyksiin. Myös lapinlehmällä on tärkeä osa arktisessa tutkimuksessa.

Teksti ja kuva: Auni Vääräniemi

Arktisen keskuksen johtaja **Johanna Ikävalko** tarttui empimättä tilaisuuteen siirtyä uuteen työhönsä lähes vuosi sitten. Muutto Helsingistä Lappeenrantaan ja Rovaniemelle on ollut onnistunut ratkaisu.

”Työni on monipuolista ja mielenkiintoista. Kaikessa toiminnassamme on laaja päämäärä”, Ikävalko kuvailee.

Tuottajajärjestön jäsenet muistanevat Ikävalkon paremmin hänen aiemmasta työstään, joka sijoittui vuosiin 2008–2011. Silloin hän toimi MTK:n ympäristöjohtajana ja oli tässä työssään MTK:n ympäristötyön uranuurtaja.

”MTK on ihan loistava organisaatio. Ympäristöjohtajana pääsin kutsuttuna mukaan lainsäätäjien keskusteluihin, minkä ansiosta minulla oli erinomaiset mahdollisuudet saada heille viestejä läpi”.

Ympäristöjohtajana toimimisen ajasta Ikävalkolle jäi paljon ystäviä, joiden

Johanna Ikävalko Arktisen keskuksen tiloissa.

Johanna Ikävalko

Arktisen keskuksen johtaja

Hydrobiologian dosentti Helsingin yliopistosta.

Toimi MTK:n ensimmäisenä ympäristöjohtajana vuosina 2008–2011.

Kotoisin Helsingistä, muutti Rovaniemelle huhtikuussa 2021 Rie-mu-koiran kanssa.

kanssa hän pitää edelleen yhteyttä. Hän myös seuraa tiiviisti maataloutta ja siitä käytävää keskustelua.

Maatalous on Ikävalkon mukaan läsnä myös Arktisen keskuksen tutkimuksessa, vaikka se ei varsinaisesti

tutki maataloutta suoraan, vaan välillisesti esimerkiksi arktisen ympäristön muutoksiin ja ilmastomuutoksiin sekä niihin sopeutumiseen painottuvilla tutkimushankkeilla.

Yksi arktisen tutkimuksen osa-alue on ruuantuotannon sopeutuminen ilmastomuutokseen ja sen vaikutukset ruokaturvallisuuteen koko tuotantoketjussa. Tutkimuksessa puhutaan ilmastoviisaasta maataloudesta, jossa viljelijöillä on tärkeä rooli ilmastomuutoksen, terveen maaperän ja metsäpalojen suhteen.

”Koska elintarvikejärjestelmämme ja ilmasto liittyvät toisiinsa, kestävä kehitys edistävät digitaaliset ratkaisut ovat tärkeitä ja globaali tutkimusaihe arktisessa tutkimuksessa”, Ikävalko sanoo.

Poronhoitoon liittyvä tutkimus tarkastelee muun muassa poronhoidon ja eri toimijoiden maankäytön välisiä yhteyksiä.

”Tutkimuksissa on selvitetty esimerkiksi syitä poronhoidon, maatalouden, asutuksen ja lomarakentamisen välisiin ongelma- ja ristiriitatilanteisiin sekä ratkaisuja ongelmatilanteiden hallintaan ja ennaltaehkäisyyn”, Ikävalko sanoo.

Kolmas arktisen tutkimuksen kohde

Lapissa on lapinlehmä. Tämä uhanalainen lehmäkanta on tiloilla harvoin päätuotantoeläin, ja Ikävalko korostaa, että lapinlehmän säilyttäminen ja vaaliminen on ennen kaikkea kulttuuriteko.

”Viljelijä tekee lapinlehmää vaaliesseen kulttuurityötä, ja sen vähättely on kapeakatseista. Lapinlehmä on elävää kulttuuriperintöä ja sen perinnön ylläpitäminen pitää tehdä elävässä elämässä. Jos lapinlehmä pitää museoida, silloin olemme epäonnistuneet tässä kulttuurihistorian tehtävässä”.

Menossa oleva Lappari-elinkeino-hanke hyödyntää sekä tutkimusta että käytännön tekemistä, jolloin hankkeessa tehdään osallistavaa tutkimusta, kuullaan tiloja ja sidosryhmiä.

”Pidämme maataloutta korkeassa arvossa, ja olemmekin tutkimuksen lisäksi kehittämässä toimintaa, jossa tuodaan esille paikallista ruokaa. Kyse on kehittämishankkeesta, jolla edistetään paikallisen ruuan markkinointia ja näkyvyyttä Arctic Food Marketin kautta”, Johanna Ikävalko kertoo.

Somettava maatila tuo maatalouden arkea esille

Aktiivisesti sosiaalisessa mediassa eli somessa arkeaan ja-kavia maatiloja on Suomessa jo paljon. Lapissa Keskitalon Ylämaankarja ja Tasalan tila saavat hyvää palautetta some-tuksistaan. Eija Nurmela ja Esa Kiviniemi kertovat, miksi heidän tilansa ovat somessa.

*Teksti Auni Vääräniemi
Kuvakaappaukset Kes-
kitalon Ylämaankarja ja
Tasalan tila*

Sosiaalinen media on antanut maatiloille mahdollisuuden ja kanavan tuoda esille tilan arkea kuluttajille. Somettavia tiloja onkin jo paljon niin Facebookissa ja Instagramissa, videojulkaisualustoja Youtubea ja TikTokia unohtamatta.

Somettaminen on maatiloille nykyaikaa ja sen positiiviset merkitykset on huomattu myös MTK:ssa. MTK:n valtuuskunnassa jäähyväisensä johtokunnan jäsenyydelle jättänyt **Kaisa Pihlaja** esimerkiksi nosti puheessaan tärkeimmän edunvalvonallisen näkökulman somettamiseen.

Pihlajan mukaan henkilön kautta kerrottu tarina lisää samaistuttavuutta ja helpottaa monimutkaisten asioiden kohtaamista inhimillisellä tasolla.

MTK:n maaseutunuorten asiamies **Meri Remes** komppaa Pihlajaa.

”Someviestintä on jokaisen tilan keino vaikuttaa omaa naapurustoa ja omassa elämässä kohdattavien

oleva keino. Somesta löytyy hyvinkin persoonallisia ja samaistuttavia tiloja, joiden viestintä ei maistu organisaatioviestinnältä”, Remes sanoo.

Samoilla linjoilla ovat myös ruanalainen **Eija Nurmela** ja ylitorniolainen **Esa Kiviniemi**, jotka somettavat tilansa arkea Facebookissa. Nurmelan *Keskitalon Ylämaankarja* -tila on myös Instagramissa.

Nurmela aloitti sometilinsä vuonna 2013 opintovapaalla ollessaan. Hän on kertonut tilan Facebook-sivuilla maatalon historiaa, sen toimintaa ja tietoa ylämaankarjan ominaispiirteistä.

Samalla sometili on kauppapaikka, jossa Nurmela kertoo tilan tuotteista ja mitä tarkoittaa luomutuotanto.

”Tyyli on vähän maalaismainen ja rouhea, mutta niin olen minäkin. Kirjoitan sujuvaa yleiskieltä, mutta jos jokin muresana on sopiva, niin kyllä sitä käyttää. Olen tarinankertoja ja kirjoitan, kun on jotain kerrottavaa, enkä kutittele algoritmeja”.

joitan sujuvaa yleiskieltä, mutta jos jokin muresana on sopiva, niin kyllä sitä käyttää. Olen tarinankertoja ja kirjoitan, kun on jotain kerrottavaa, enkä kutittele algoritmeja”.

piiriä laajemmin mieliteisiin alasta. Tietenkään se ei ole ainoa, mutta jokaisen tilan käsillä

Esa Kiviniemi päivittää *Tasalan tilan* kuulumisia ajatuksenaan tuoda maatalouden iloja ja murheita esille. Ja koska suuri osa suomalaisista on vieraantunut perusmaataloudesta. Seuraajissa on paljon vanhempaa väkeä.

”Mielestäni on tärkeää kertoa niitäkin asioita, jotka eivät mene oikein putkeen. Maatilan pyörittämisessä hajoaa paikkoja ja niitä korjataan, ja niistäkin asioista pitää kertoa”, Kiviniemi painottaa.

Somettamisessa maatila voi ottaa kantaa ja avata maatalouteen liittyviä asioita, kuten naudan teurastuksesta Suomessa ja maidontuotannosta pellolta pöytään saakka.

Koko ruokaketju hyötyy maatalouden arjen tunnettavuudesta. Nurmela sanoo, että kuluttajat tarvitsevat asiallista tietoa maataloudesta suomaan tuottajilta.

”Eli on hyvä jakaa tietoa, joka ei ole

koristeltu kultareunalla, mutta ei jaeta pahaa oloakaan. Arkea ja faktaa, sitä jaksetaan seurata ja lukea”.

Esa Kiviniemen rutiinina on ottaa kuvia juuri syntyneistä vasikoista ja lait-

taa kuvat kertomuksineen Tasalan tilan facesivuille. Nämä päivitykset ovat suosittuja ja mieleisiä. Vasikoiden ku-

vaaminen tosin on haastavaa.

”Siinä saa kolmekymmentä kuvaa ottaa, ja sitten yksi onnistuu”, Kiviniemi nauraa.

Eija Nurmela on huomannut, että huomion päivitykselleen saa parhaiten kahdella hyvin kirjoitetulla rivillä.

Hänelläkin on rutiineja, jotka toistuvat kaudesta toiseen. Eläinten liikuttaminen laitumelta toiselle saa aikaan tärähtä-neitä, mutta hyvää palautetta saavia kuvia.

”Some on työkalu tilaa varten, mutta se on myös oma harrastus. Aina on hauskaa, kun joku tulee kertomaan näh-neensä meidät somessa. Ker-ran tuli 80-vuotiaita mummoja sanomaan, että kyllä me tun-netaan sinut, kun ollaan seu-

rattu tilaa Facebookissa”, Nurmela naurahtaa.

Pääkirjoitus: Meillä on valta ja vastuu vaikuttaa

MTK:n ylin päättävä elin eli valtuuskunta kokoontui mar-raskuun lopussa Espoon Ha-nasaareissa. Todella monissa puheenvuoroissa nousi esille kotimaisen ruoantuotannon mer-kitys jo huoltovarmuudenkin kannalta ja se, että arvostus ei näy viljelijän tilipussissa.

Miten voi olla, että Suomessa myydään ulkomaista lihaa jopa 400 euron kilohintaan, mutta jo kolmannen ker-ran maailmanparhaaksi valitulle koti-maiselle naudan pihville ei saada sitä arvonlisää, mikä sille kuuluu?

Valtuuskunnan puheenjohtaja **Ee-rikki Viljanen** peräänkuuluttikin koti-maisen ruoantuotannon taloudellista, sosiaalista ja ympäristökestävyyttä. Hän esitti perustettavaksi kestävän

ruoantuotannon paneelin, joka laatisi kriteerit kokonaiskestäväälle ruoantuotannolle Suomessa. Yhteiset ja kaikille reilut pelisäännöt on sovittava ja vilje-lijät takuulla hoitavat osansa, kunhan maali vain saadaan pysymään paikoil-laan nykyisen poukkoilevan politiikan sijaan.

Valtuuskunta haastoi yksimielisesti varapuheenjohtaja **Tero Lahden** esi-tyksestä kaikki Suomen kaupungit ja kunnat käyttämään kotimaista ruokaa. Jokaisen jäsenen tekemä kuluttajatyö on myös äärimmäisen tärkeää. Jutel-laan edes yhden ihmisen kanssa vii-kossa kotimaisen ruoan merkitykses-tä. Kokouspaikassakin vaihtui kahvin lisukkeena tarjottava kaurajuoma py-syvästi kotimaiseksi, kun asiasta vain

keskusteltiin ravintolahenkilökunnan kanssa ohimennen ruokailun lomas-sa. Pienetkin teot ovat askel oikeaan suuntaan, ja meillä kaikilla on valta ja vastuu vaikuttaa.

Itse peräänkuulutin pelisääntöjen noudattamista myös Melalta viljelijöi-den jaksamisen turvaamiseksi. Lomi-tuspalvelujen perimmäinen tarkoitus on viljelijäperheen jaksamisen tukemi-nen, mutta nyt joillakin Melassa tämä on tuntunut unohtuneen ja hyvä hallin-totapakin on jo koetuksella. Ongelma-kohtia ovat olleet muun muassa Lapin pitkät välimatkat ja lomittajan toiselle paikkakunnalle ajattamisen taloudelli-suus päivän parin lomituksissa.

Alunperinhän Mela itse on laskenut ja ohjeistanut, että on taloudellisesti

perusteltua käyttää tällaisissa tilanteissa tilaa lähellä olevaa tuntilomittajaa, vaikka muualla olisi vakituinen lomittaja ilman töitä. Nyt kuitenkin asia on käännetty pääläelle ja vakituisten lomittajien työvuorolistat on täytettävä määräämällä viljelijä pitämään yksittäisiäkin lomapäiviä, milloin lomittajan työvuorolistassa vaan sattuu olemaan tyhjää. Jos tätä ei hyväksy, menettää lomapäivänsä.

Eihän tällainen menettely tue viljelijän eikä lomittajankaan jaksamista. Samalla tuntilomittajien työpäivät vähenevät entisestään ja he joutuvat hakeutumaan muihin töihin. Myös työajan määrittely on kiristynyt koko ajan. Jopa päivittäinen eläinten terveys- ja kiimantarkkailukierros on poistettu välttämättömistä eli lomittajan tehtävistä töistä. Vaikka jo eläinsuojelulaki sitä edellyttää, että eläinten hyvinvointi on tarkastettava vähintään päivittäin.

Viestini Melalle olikin, että nyt on hukkunut lomituspäivä henki ja

Hanna-Mari Kasurinen kotitoimistossaan Ivalossa.

tarkoitus; pysähtykää ja tarkastelkaa todella kriittisesti omaa toimintaanne.

Melan edustaja oli kokouksessa etänä paikalla ja kiitti ongelmien esille nostamisesta. Lomituspalvelulaki velvoittaa toimimaan taloudellisesti, mutta tämä ei saa vaarantaa perustavoitetta eli juurikin maatalousyrittäjien

hyvinvoinnin tukemista.

Jatkossa isompien yksiköiden on nimenomaan tarkoitus turvata palvelut, mutta käytännön toimintahan ratkaisee.

Nyt haetaan parhaita käytäntöjä siihen, miten palvelujen saatavuus turvataan. Tämän tiimoilta järjestetään alueellisia keskustelutilaisuuksia, joista pohjoisin pidetään näillä näkymin tammikuun lopussa. Välittäkää te tuottajat viestiä meille luottamushenkilöille huonoista, mutta etenkin hyvistä lomituksen toiminta- ja ratkaisumalleista. Toivotaan, että koronatilanne mahdollistaa kokoontumisen ja lomittajatilanne kauempaakin paikan päälle pääsyn.

Hanna-Mari Kasurinen
MTK-Lapin puheenjohtaja

Lapin Maaseutugaala on 18.2.2022.
Seuraa ilmoittelua!

Päätoimittaja:
Kaija Kinnunen
p. 0400 397 336
kaija.kinnunen@mtk.fi

Toimitus ja taitto:
Auni Vääräniemi
p. 040 577 9186
auni.vaaraniemi@elisanet.fi